

eredeti nyilvántartásai alapján kiállított igazolással, vagy egyéb hitelt érdemlő módon, vagyis leginkább tanúkkal igazolja. (Tny. 43. §)

IV. AZ IGÉNY ÉRVÉNYESÍTÉSE ÉS A JOGORVOSLATI LEHETŐSÉGEK

Az igényt a **nyugdíj-megállapító szervnél**, illetve - ha az elhunyt jogszerző korábban nyugellátásban részesült - a nyugdíjfolyósító szervnél kell érvényesíteni (Tny. 64. § 5, bekezdés).

A társadalombiztosítási nyugellátások, valamint a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervek feladat- és hatáskörébe tartozó ellátások megállapításával kapcsolatos hatáskörökben az igénylő **lakóhelye**, illetve a foglalkoztató vagy egyéb szerv székhelye (telephelye) szerint illetékes **regionális nyugdíjbiztosítási igazgatóság**, hozzátartozói nyugellátás esetén, ha az elhunyt jogszerző saját jogú nyugellátásban - ide nem értve a rehabilitációs járadékot - részesült, a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság jár el első fokon (Korm. R. 1. §).

A szociális biztonsági (szociálpolitikai) egyezmények alapján járó nyugellátás megállapításával kapcsolatos hatósági hatáskörökben, valamint a **külföldön** élő vagy tartózkodó személy esetén a nyugellátás megállapításával kapcsolatos hatósági hatáskörökben első fokon a **Közép-magyarországi Regionális Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság**, ha a jogosult, illetve hozzátartozói nyugellátás esetén az elhunyt jogszerző a magyar jogszabályok szerint saját jogú nyugellátásban részesült, a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság jár el (Korm. R. 2. §).

Az 1997. december 31-én hatályos jogszabályok alapján **megszerzett jogosultságot** megszüntetni, illetőleg korlátozni nem lehet (Tny. 3. § 1. bekezdés).

A nyugellátást csak **írásban**, kizárólag az **e célra rendszeresített nyomtatványon, vagy elektronikus úrlapon** (a továbbiakban: igénybejelentő lap) kell igényelni. Az igényt visszamenőleg legfeljebb **hat hónapra** lehet érvényesíteni, az ellátást a jogosultsági feltételek fennállása esetén legkorábban az igénybejelentés időpontját megelőző hatodik hónap első napjától lehet megállapítani. Az igényt az ellátás megállapításának kezdő időpontjában hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. (Tny. 64. § 1-2. bekezdés) A bejelentések közvetlenül a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnél, posta útján, vagy elektronikus úton teljesíthetők (Tny. 98. § 1. bekezdés).

Az igénybejelentő lap benyújtásával egyidejűleg az igénylőnek **közölnie** kell az azonosításához szükséges adatokat, a társadalombiztosítási azonosító jelét, valamint csatolnia kell a társadalombiztosítási nyilvántartásban nem szereplő jogviszonyok bizonyításához felhasználni kívánt iratokat, továbbá egészségkárosodáson alapuló ellátás esetén az egészségkárosodással összefüggő iratokat (Tny. 64. § 4. bekezdés).

Nemzetközi nyugdíjügyekben a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv eltekinthet egyes nem magyar nyelven kiállított okiratok hiteles fordításától, ha az eljárásba bevont dolgozója az adott nyelvből államilag elismert, legalább középfokú nyelvvizsgával rendelkezik. A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv a honlapján közzéteszi azoknak az okiratoknak és nyelveknek a felsorolását, amelyek esetében hiteles fordítás csatolása nem szükséges. (Korm. R. 70. § 1. bekezdés)

Ha a hozzátartozói nyugdíjigény benyújtásánál a jogszerző halálát bizonyító anyakönyvi kivonat nem áll rendelkezésre, de az ellátást igénylő hozzátartozó bizonyítja, hogy az eltűnés megállapítását, a holtta nyilvánítást (halál tényének megállapítását) bíróságnál kezdeményezte, az eljárást fel kell függeszteni. Ha az ellátást igénylő hozzátartozó a holtta nyilvánító, illetve a halál tényét megállapító bírói határozatot a jogerőre emelkedést követő hat hónapon belül benyújtja a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnek, a hozzátartozói nyugellátást az eredeti igénybejelentés napját alapul véve, az akkor hatályos jogszabályi rendelkezések alapján kell megállapítani. (Korm. R. 66. § 1. bekezdés)

Az, aki egyidejűleg **több** saját jogú **nyugellátásra**, vagy több hozzátartozói nyugellátásra is jogosult - ha törvény másként nem rendelkezik - mind a saját jogú, mind a hozzátartozói nyugellátások közül a számára kedvezőbbet választhatja azzal, hogy a jogosultra kedvezőtlenebb nyugellátás folyósítása szüneteltetésre kerül. Ugyanazon üzemi baleset, foglalkozási megbetegedés alapján baleseti rokkantsági nyugdíj és baleseti járadék egyidejűleg nem jár. (Tny. 6. § 3. bekezdés)

A **nyugellátás attól a naptól állapítható meg**, amely napon a jogosultsághoz szükséges feltételek bekövetkeztek. Ha a saját jogú nyugellátást igénylő részére munkanélküliség esetére járó ellátást folyósítanak, a saját jogú nyugellátást legkorábban a munkanélküliség esetére járó ellátás folyósításának megszűnését követő naptól lehet megállapítani.¹⁵ (Tny. 69. §)

Egészségkárosodáson alapuló nyugellátás esetén az igénylő az igény elbírálása során, illetve a nyugdíjas a felülvizsgálat során - a jogkövetkezményekről való tájékoztatás mellett - a rehabilitációs szakértői szerv vizsgálatán történő **személyes megjelenésre** kötelezhető. Ha az igénylő, illetve a nyugdíjas a személyes megjelenési kötelezettségének önhibájából nem tesz eleget, a nyugellátás megállapítása iránti eljárást meg kell szüntetni, illetve felülvizsgálat esetén az ellátást az erről szóló elsőfokú határozat keltét követő hónap első napjával meg kell szüntetni. Nem véglegesen megállapított ellátásoknál ilyen a soros felülvizsgálat elmulasztása. Egészségkárosodáson alapuló nyugellátás esetén a jogosultság felülvizsgálata soron kívül is elrendelhető, ha olyan tény vagy körülmény jut a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv tudomására, amely valószínűsíti, hogy a korábban megállapított munkaképesség-csökkenés, illetve az egészségkárosodás nem áll fenn, vagy az a megállapítottnál kisebb mértékű. (Tny. 64. § 8-9. bekezdés)

A jogosultsági feltételek fennállása esetén a **szüneteltetett nyugellátás**, baleseti járadék újbóli folyósítására a jogosult kérelmére kerülhet sor (Korm. R. 66/B. § 2. bekezdés).

A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv a határozat kibocsátásával egyidejűleg a rendelkezésre álló adatok alapján **tájékoztatást** kell adjon minden olyan tényről, amely a nyugellátást igénylő személy más - jogszabály rendelkezése szerint a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervek hatáskörébe utalt - ellátásra való jogosultságára és annak igénylésére vonatkozik (Korm. R. 65/C. §).

Nem kell határozatot hoznia a nyugellátások évenkénti rendszeres emeléséről, ideértve kiegészítő nyugdíjmelést és az egyösszegű kifizetést is (Tny. 65. § 2. bekezdés).

---

¹⁵ 2005. november 1-jétől munkanélküli ellátások helyett állskeresői támogatást állapítanak meg. Ahol más jogszabály munkanélküli ellátást említ, azon az állskeresői támogatását is, illetve ahol munkanélküli járadékot említ, azon az állskeresői járadékot és az állskeresői segélyt is érteni kell. (2005. évi LXX. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény módosításáról 19. § 8-9. bekezdés)

A biztosított (volt biztosított) az nyugdíj-megállapító szervtől kérheti az öregségi nyugdíjra jogosító életkort megelőző tíz éven belül a figyelembe vehető szolgálati idejének, valamint életkortól függetlenül a karkedvezményre jogosító idejének megállapítását. A kérelemhez csatolni kell a biztosított által feltüntetett, az nyugdíj-megállapító szerv nyilvántartásában nem vagy eltérő tartalommal szereplő **szolgálati időre**, illetve a **karkedvezményre** jogosító idő megállapításánál a karkedvezményre vonatkozó, az igénylő rendelkezésére álló igazolásokat, okiratokat. A nyugdíj-megállapító szerv határozatban állapítja meg az elismert szolgálati időt, illetve a karkedvezményre jogosító időt, valamint - megfelelő indokolással - a szolgálati időként, illetve karkedvezményre jogosító időként el nem ismerhető időtartamot. (Tny. 68. §)

A **baleseti rokkantsági nyugdíj iránti igényt** a baleset bekövetkezése, foglalkozási betegség esetén a betegség megállapításának a napjától számított két éven belül lehet érvényesíteni. Ha a sérült a baleset miatt táppénzben részesült, a határidőt a táppénz első ízben történő megszűnésének a napjától kell számítani. Három éven belül lehet érvényesíteni a baleseti rokkantsági nyugdíj iránti igényt, ha a baleset következményét az előbbi határidő után lehetett csak megállapítani. Az üzemi baleset következtében meghalt személy hozzátartozója a halál napját követő két éven belül érvényesítheti igényét. Ezen határidők lejártá után akkor lehet az igényt érvényesíteni, ha egykorú okirat (baleseti jegyzőkönyv, társadalombiztosítási vagy üzemi nyilvántartás, rendőrhatalósági eljárás során készült irat, orvosi lelet, boncolási jegyzőkönyv stb.) alapján kétséget kizáróan bizonyított, hogy üzemi baleset történt, továbbá ha a sérülés és a egészségkárosodás, illetve a halál között - a jogszabályban meghatározott rehabilitációs szakértői szerv véleménye szerint - okozati összefüggés van. (Tny. 70. §)

A nyugellátás iránti igény elbírálásához a rokkantságról, illetőleg a rehabilitálhatóságról a **rehabilitációs szakértői szerv** szakhatósági állásfoglalást ad (Tny. 72. § 1. bekezdés).

Ha a nyugellátásra jogosultság kétséget kizáróan fennáll, a nyugellátás összege azonban adatok hiánya vagy egyéb ok miatt az igénybejelentéstől számított 30 napon belül várhatóan nem határozható meg, akkor a rendelkezésre álló adatok alapján az igénylő részére végzésben **előleget** kell megállapítani, és folyósítani. A nyugellátás megállapításakor a nyugellátás összegébe a folyósított előleget be kell számítani. (Tny. 73. §)

Ha az igénylő az igénybejelentését a határozat vagy az eljárást megszüntető végzés jogerőre emelkedéséig visszavonja, a felvett nyugellátást harminc napon belül köteles visszafizetni (Tny. 74. §).

Ha az egészségkárosodáson alapuló nyugellátásra irányuló igényt a rehabilitációs szakértői szerv szakhatósági állásfoglalására tekintettel utasították el, az elutasító határozat jogerőre emelkedését követő egy éven belül előterjesztett újabb igénybejelentést csak akkor kell elbírálni, ha a háziorvos (szakorvos) igazolja, hogy az igénylő **egészségi állapota** az igény elutasítását követően **rosszabbodott** (Tny. 75. §).

A nyugellátásnak rehabilitációs szakértői szerv vizsgálata alapján történő **megszüntetését** az erről szóló elsőfokú határozat keltét követő második hónap első napjától kell végrehajtani (Tny. 76. §).

A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv kérelemre az ellátást megszüntető határozatának azonnali végrehajtását rendelheti el, ha a megszűnést követő naptól kezdődően más nyugellátásra vagy

rendszeres pénzellátásra való jogosultságot állapít meg, és a két ellátás jogosultsági feltételei egymást kizárják (Tny. 78. §).

A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv a határozat jogerőre emelkedését követően kérelemre vagy hivatalból a tudomására jutott tények, adatok alapján a nem jogszabálysértő döntését az ügyfél javára korlátozás nélkül **módosíthatja** azzal, hogy a magasabb összegű ellátás legfeljebb hat hónapra visszamenőleg jár. A nyugdíjbiztosítási igazgatási szervek eljárásában újrafelvételi eljárásnak nincs helye. A méltányossági jogkörben - a kivételes nyugellátás megállapítása, a kivételes nyugellátás-emelés és az egyszeri segély engedélyezése, valamint a tartozás mérséklése, elengedése, illetőleg a fizetési könnyítés engedélyezése tárgyában - hozott döntéssel szemben jogorvoslatnak helye nincs. (Tny. 95. § 1-2, 4. bekezdés)

Ha a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv kérelemre vagy hivatalból megállapítja, hogy a fellebbezési vagy felügyeleti eljárás keretében, illetve a bíróság által el nem bírált döntése jogszabályt sért, döntését az ügyfél javára korlátozás nélkül, az ügyfél terhére egy ízben, a határozat közlésétől számított öt éven belül, ha a nyugellátás jogalap nélküli megállapításáért a nyugellátásban részesülőt felelősség nem terheli, a módosítást vagy visszavonást elrendelő határozat keltét követő hónap első napjától, ha a nyugellátás jogalap nélküli megállapításáért a nyugellátásban részesülőt felelősség terheli, az ellátás megállapításának kezdő időpontjáig visszamenőlegesen módosítja vagy visszavonja. A határozat módosításának vagy visszavonásának kezdő időpontja, ha a nyugellátás jogalap nélküli felvételéért a nyugellátásban részesülőt felelősség nem terheli, nem érinti a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv - külön eljárásban érvényesítésre kerülő - követelésének jogalapját, valamint annak a felelősségét és visszafizetési, illetve megtérítési kötelezettségét, akinek a nyugellátás jogalap nélküli megállapítása, folyósítása felróható. (Tny. 95. § 5-6. bekezdés)

A jogerős határozattal megállapított szolgálati idő tartamát a nyugellátás megállapítása során a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv az ügyfél terhére nem módosíthatja (Tny. 95. § 8. bekezdés).

Ha az igény jogerős elbírálása után megállapítják, hogy az illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv az eljárása során - **jogszabályt sértett**, és emiatt az igényt elutasították, vagy alacsonyabb összegű nyugellátást állapítottak meg, illetőleg folyósítottak, a hiba megállapításától számított öt éven belül járó összeget és meghatározott mértékű késedelmi kamatot ki kell fizetni. Ha a jogszabálysértés a foglalkoztató vagy egyéb szerv jogszabálysértése - különösen jogszabálysértő adatszolgáltatása, eljárása vagy mulasztása - miatt következett be, a késedelmikamat-fizetési kötelezettség a foglalkoztatót vagy az egyéb szervet terheli. (Tny. 80. § 1-2. bekezdés)

A saját jogú és a hozzátartozói nyugellátást, továbbá a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervek hatáskörébe utalt nem társadalombiztosítási ellátást a nyugdíjfolyósító szerv nyugdíjfolyósítási **törzsszám**, mint azonosító szám alatt folyósítja. A nyugdíjfolyósító szerv az ellátás folyósításának kezdetekor a nyugdíjfolyósítási törzsszám igazolására - e célra rendszeresített nyomtatványon - az érintett személy részére díjmentesen igazolást ad ki. (Tny. 79. § 1. bekezdés)

A nyugdíjfolyósító szerv a megállapított nyugellátás **folyósítását** a határozat vele való közlését követő tíz munkanapon belül egy pénzforgalmi számláról történő készpénzkifizetés kézbesítése útján vagy utalással teljesíti. A nyugellátást havonta kell folyósítani, legkorábban attól a naptól kezdve, amelyről azt megállapították, a jogosultság megszűnésének (megszüntetésének) napjáig, de - ha

jogszabály eltérően nem rendelkezik - legfeljebb a jogosult elhalálozásának napját magában foglaló naptári hónap utolsó napjáig. (Tny. 79. § 2. bekezdés)

Ha a jogosult előzetes letartóztatását vagy **szabadságvesztés büntetését** tölti, nyugellátását kérelmére az általa - visszavonásig érvényes - meghatalmazással ellátott személynek, az általa megjelölt számlájára, vagy a büntetés-végrehajtási intézethez kell folyósítani. Ha a jogosult részére korábban a nyugellátást pénzforgalmi számláról történő készpénzkifizetés kézbesítése útján folyósították, és a jogosult nem kéri a nyugellátásnak a folyósítását, akkor a nyugellátást az előzetes letartóztatás (örizetbe vétel) és a szabadságvesztés teljes időtartamára, de legfeljebb öt évre visszamenőleg, ki kell utalni. (Korm. R. 73. § 1-2. bekezdés)

A szüneteltetett nyugellátást a büntetőeljárás befejezése, illetve a szabadságvesztés letöltése után egy éven belül előterjesztett kérelemre a jogosult részére egy összegben ki kell utalni (Korm. R. 90. § 7. bekezdés).

Az esedékessé vált és **fel nem vett nyugellátást** az esedékességtől számított öt éven belül lehet felvenni (Tny. 80. § 6. bekezdés).

Az, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjra jogosító korhatárt elérte, és eddig az időpontig legalább húsz év szolgálati időt szerzett, kérheti a nyugdíja összegének folyósítás nélküli megállapítását, ez a **rögzített nyugdíj**. Amennyiben a nyugdíjra jogosító korhatáron túl tovább dolgozik úgy, hogy legalább 365 naptári napra szolgálati időt szerez, és ez idő alatt nem kéri a nyugdíja folyósítását, a tényleges nyugdíjba menetel idején - amennyiben számára kedvezőbb - választhatja a nyugdíjkorhatár betöltésére rögzített nyugdíjként kiszámított és az évenkénti emelésekkel növelt nyugdíját a tényleges nyugdíjba vonuláskor kiszámított összeg helyett. Aki nyugdíjának folyósítás nélküli megállapítását kéri, nem minősül öregségi nyugdíjasnak. (Tny. 82. § 1. bekezdés)

A megállapított nyugellátásról **lemondani**, vagy azt átruházni nem lehet (Tny. 83. § 1. bekezdés).

A **jogosult halála esetén** a fel nem vett nyugellátást a vele közös háztartásban együtt élt házastárs, gyermek, unoka, szülő, nagyszülő és testvér egymást követő sorrendben, ezek hiányában az örökös veheti fel a halál napjától vagy a hagyatéki végzés jogerőssé válása napjától számított egy éven belül (Tny. 83. § 2. bekezdés).

Az öregségi, valamint a nyugdíj tárgyhónapra (tárgyhónapokra) járó folyósítását a biztosítási jogviszonyban álló jogosult kérelmére mindaddig **szüneteltetni** kell, amíg annak újbóli folyósítását nem kéri. A nyugellátás szüneteltetésének időtartama alatt az érintett nyugdíjasnak minősül. Az újbóli folyósítás során a jogosultat az időközben végrehajtott emelésekkel növelt összege illeti meg. (Tny. 83/A. §)

Ha az öregségi nyugdíjkorhatárt be nem töltött, előrehozott, csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjban, karkedvezményes nyugdíjban, bányásznyugdíjban részesülő személy a tárgyévben biztosítással járó jogviszonyban áll, illetőleg egyéni vagy társas vállalkozóként kiegészítő tevékenységet folytat, és az általa fizetendő nyugdíjárulék alapja meghaladja a tárgyév első napján érvényes kötelező legkisebb munkabér havi összegének **tizennyolcszorosát** (a továbbiakban: éves keretösszeg), az éves keretösszeg elérését követő hónap első napjától az adott tárgyév december 31-éig, de legfeljebb az öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig a nyugdíjfolyósító szervnek a nyugdíj folyósítását **szüneteltetnie** kell. Ha a nyugellátásban részesülő személy által fizetendő nyugdíjárulék

alapja az éves keretösszeget a tárgyév decemberében haladja meg, a nyugellátás szüneteltetésére nem kerül sor, de a tárgyév december havi vissza kell fizetni. Nem kell szüneteltetni olyan személy nyugellátásának folyósítását, aki 2007. december 31-én nyugellátásban részesült. (83/B. § 1. bekezdés)

A nyugellátásban részesülő személy tíz munkanapon belül köteles **bejelenteni** a nyugdíj-biztosítási igazgatási szervnek minden olyan tényt, adatot, körülményt, amely a nyugellátásra jogosultságát vagy a nyugellátás folyósítását érinti. A nyugellátás felvételére jogosított személy a jogosult halálának tényét és annak időpontját tíz munkanapon belül kötelesek bejelenteni a nyugdíjfolyósító szervnek. (Tny. 97. § 5. bekezdés)

Az, aki a jogosult halála esetén a kiutalt nyugellátást **jogalap nélkül** vette fel, köteles azt visszafizetni, ha erre őt írásban kötelezték (Tny. 86/A. §).

A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv az e törvényen alapuló **követelését** öt éven belül érvényesítheti (Tny. 93. § 1. bekezdés).

Az, aki nyugellátást jogalap nélkül vett fel, köteles azt **visszafizetni**, ha erre a felvételtől számított kilencven napon belül írásban kötelezték. Ez idő elteltével a jogalap nélkül felvett nyugellátást attól lehet visszakövetelni, akinek a nyugellátás felvétele felróható. A felróhatóságot a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnek kell bizonyítania. (Tny. 84. § 1-2. bekezdés, Korm. R. 80. § 9. bekezdés)

Ha a nyugdíjfolyósító szerv a megállapított nyugellátást a határozat közlését követő tíz munkanapon belül nem folyósítja, a késedelmesen folyósított nyugellátás összege után - a határidő lejártát követő naptól - **késedelmi kamatot** fizet. A késedelmi kamat naptári napokra számított mértéke a felszámítás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének 365-öd része. (Tny. 90. §)

A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv vezetője a foglalkoztató, egyéb szerv és a magánszemély (a továbbiakban együtt: fizetésre kötelezett) kérelme alapján a nyugellátás visszafizetése, a megtérítés és annak késedelmi pótléka címén megállapított követelést, valamint a mulasztási bírságtartozást **méltányosságból mérsékelheti** vagy **elengedheti**, illetve részletfizetést vagy fizetési halasztást engedélyezhet, ha a körülményekből megállapítható, hogy a fizetésre kötelezett az adott helyzetben a tőle elvárható körütekintéssel járt el, vagy azok megfizetése a fizetésre kötelezett magánszemély és a vele együtt élő közeli hozzátartozók megélhetését súlyosan veszélyeztetné (Tny. 94. § 1. bekezdés).

A társadalombiztosítási nyugellátás iránti igény érvényesítésével kapcsolatos eljárások, valamint az e törvény szerinti más eljárások **illeték- és költségmentesek**. Ha a visszafizetésre kötelezett, a megtérítésre kötelezett, illetve a mulasztási bírságra kötelezett a tartozás mérséklése, elengedése vagy fizetési kedvezmény engedélyezése iránt nyújt be kérelmet, általános tételű eljárási illetéket köteles fizetni. (Tny. 81. §)

Méltányossági jogkörben megállapítható kivételes nyugellátások

Különös méltányolást érdemlő körülmények fennállása esetén a Nyugdíjbiztosítási Alap kezeléséért felelős nyugdíjbiztosítási szerv, a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv vezetője

- az öregségi nyugdíjkorhatárt elérő személy, vagy rokkant, illetőleg árva részére **kivételes nyugellátást** állapíthat meg,

- e személyek, illetőleg a házastársa jogán árvaellátásra jogosult fogyatékkal élő, illetve tartósan beteg, vagy legalább két árvaellátásra jogosult gyermek eltartásáról gondoskodó özvegy részére kivételes nyugellátás-emelést, illetőleg a nyugellátásban részesülő személyek részére **egyszeri segélyt** engedélyezhet. (Tny. 66. §)

Kivételes nyugellátás megállapítására és kivételes nyugdíjmelés, illetve egyszeri segély engedélyezésére az érintett személy **kéréleme** alapján kerülhet sor. A kérelmet az igénylő lakhelye szerint illetékes regionális nyugdíjbiztosítási igazgatóságához, valamint - kivételes özvegyi nyugdíj és árvaellátás esetén, ha a jogszerző már nyugellátásban részesült - a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságához az ehhez rendszeresített nyomtatványon vagy elektronikus formanyomtatványon kell **benyújtani**. A kérelemben meg kell jelölni azokat a különös méltánylást érdemlő körülményeket, amelyek megalapozhatják a kérelem teljesíthetőségét. (Korm. R. 72/B. § 1. bekezdés)

Nem állapítható meg kivételes nyugellátás, illetőleg nem engedélyezhető kivételes nyugdíjmelés annak a személynek, aki előzetes letartóztatásban van, szabadságvesztés büntetését tölti, vagy tartós bentlakásos intézményben él,¹⁶ otthoni nyújtó ellátásban részesül,¹⁷ illetőleg javítóintézetben van elhelyezve (Korm. R. 72/B. § 2. bekezdés).

A kivételes nyugellátást minden szempontból úgy kell tekinteni, mintha az - a jogosultsági feltételek megléte esetén - jogszerűen megilletné az ellátásban részesülőt. Megállapítása meghatározott időtartamra vagy meghatározott feltételekhez kötötten is engedélyezhető. (Korm. R. 72/B. § 3. bekezdés)

Kivételes öregségi, rokkantsági, illetve özvegyi nyugdíj akkor állapítható meg, ha a kérelmező (özvegyi nyugdíj esetén a jogszerző) rendelkezik a nyugdíj megállapításához szükséges **szolgálati idő legalább felével** és az özvegy, illetve árva megfelel az özvegyi nyugdíjra, illetve árvaellátásra való jogosultság feltételeinek, továbbá a kérelmező nem részesül rendszeres pénzellátásban,¹⁸ ide nem értve az időskorúak járadékát (Korm. R. 72/B. § 4. bekezdés.).

Rendkívül indokolt esetben kivételes rokkantsági nyugdíj akkor is megállapítható, ha a kérelmező nem rendelkezik a jogosultsághoz szükséges szolgálati idő felével sem (Korm. R. 72/B. § 5. bekezdés).

Kivételes árvaellátás akkor állapítható meg, ha az elhunyt jogszerző az öregségi, illetve rokkantsági nyugdíj megállapításához szükséges **szolgálati idő legalább felével** rendelkezik, és a gyermek megfelel az árvaellátásra való jogosultság feltételeinek (Korm. R. 72/B. § 4. bekezdés b. pont).

---

16 A személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátás az ápolást, gondozást nyújtó intézmény, a rehabilitációs intézmény, a lakóotthon, az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény (1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról - a továbbiakban: Szt. - 57. § 2. bekezdés a-d. pont).

17 Ilyen az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermek (1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről, és a gyámügyi igazgatásról 53. § 1. bekezdés).

18 Lásd a 6. lányszöveget a rendszeres pénzellátásról.

Rendkívül indokolt esetben kivételes árvaellátás megállapítható akkor is, ha az elhunyt az előírt szolgálati idő felével sem rendelkezett, vagy az árva közép- vagy felsőfokú oktatási intézmény nem nappali tagozatán folytat tanulmányokat (Korm. R. 72/B. § 6. bekezdés).

A 25. életévét betöltött, felsőfokú oktatási intézményben nappali rendszerű oktatás keretében tanulmányokat folytató személy árvaellátásának meghosszabbítása az első - alap- és mester- vagy osztatlan - képzésben, az oklevél megszerzésére irányuló tanulmányok folytatásának idejére, a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott képzési időt meg nem haladóan, legfeljebb a 27. életév betöltéséig engedélyezhető (Korm. R. 72/B. § 7. bekezdés).

A kivételes nyugellátás engedélyezett **összege** nem haladhatja meg az öregségi teljes nyugdíj legkisebb összegének másfélszeresét, de nem lehet kevesebb annak ötven százalékánál. Az engedélyezett összeg megállapításánál figyelemmel kell lenni a hiányzó szolgálati idő tartamára. (Korm. R. 72/B. § 8. bekezdés)

A kivételes nyugellátásban részesülő számára **kivételes nyugdíjmelés** akkor állapítható meg, ha a folyósított nyugellátás és a számára esetlegesen folyósított rendszeres pénzellátás¹⁹ - ide nem értve az időskorúak járadékát - együttes havi összege nem haladja meg az 65000 forintot (Korm. R. 72/B. § 9. bekezdés).

A kivételes nyugdíjmelés engedélyezésénél **előnyben kell részesíteni** a férfiak esetében a 35 évnél, nők esetében a 30 évnél több szolgálati idővel rendelkező személyt, vagy a 70 éven felüli személyt, illetőleg az I. vagy II. rokkantsági csoportba tartozó személyt, és azt a személyt, aki kivételes nyugellátás-emelésben korábban nem részesült (Korm. R. 72/B. § 11. bekezdés).

A kivételes nyugdíjmelés **összege** nem haladhatja meg az öregségi teljes nyugdíj jogszabályban meghatározott legkisebb összegének 25%-át, de nem lehet kevesebb annak 10%-ánál (Korm. R. 72/B. § 12. bekezdés).

Nem engedélyezhető kivételes nyugdíjmelés a nyugellátás megállapítását, továbbá a korábbi méltányossági nyugdíjmelést követő 3 éven belül (Korm. R. 72/B. § 13. bekezdés).

A nyugellátásban részesülő személy részére **egyszeri segély** kifizetését a Nyugdíjbiztosítási Alap kezeléséért felelős nyugdíjbiztosítási szerv, a nyugdíj-biztosítási igazgatási szerv vezetője engedélyezhetik, ha a kérelmező olyan élethelyzetbe kerül, amely létfenntartását veszélyezteti. Előnyben kell részesíteni a kérelmezőt, ha az egyszeri segílyt katasztrófa, elemi csapás, közeli hozzátartozó halála, illetve a kérelmező vagy közeli hozzátartozójának betegsége miatt igényli. A kérelem elbírálásánál figyelembe kell venni a kérelmezővel közös háztartásban élő, jövedelemmel nem rendelkező eltartottak számát is.

---

¹⁹ Lásd a 6. lábjegyzetet a rendszeres pénzellátásról.

Az egyszeri segély akkor engedélyezhető, ha a kérelmező pontja szerinti havi jövedelme²⁰ nem haladja meg 65000 forintot, ha a kérelmező közeli hozzátartozójával közös háztartásban él; 75000 forintot, ha a kérelmező egyedül él. Az egyszeri segélyt kérelmező személynek a kérelmében nyilatkoznia kell havi jövedelméről is. A kérelmező számára egyszeri segély évente csak egy alkalommal állapítható meg. Az egyszeri segély összege nem lehet kevesebb 15000 forintnál, de nem haladhatja meg az öregségi nyugdíj jogszabályban meghatározott legkisebb összegének másfélszeresét. (Korm. R. 72/B. § 15-19. bekezdés)

Az ONYF főigazgatója rendkívül indokolt esetben a 65000 forintot meghaladó nyugdíjban, illetve rendszeres pénzellátásban, illetve a három éven belül kivételes nyugellátásban részesülő személy részére is engedélyezheti a nyugellátás méltányosságából történő megállapítását vagy emelését azzal, hogy nem engedélyezhető emelés, ha a nyugellátás és a rendszeres pénzellátás havi összege meghaladja a 75 000 forintot, A közeli hozzátartozójukkal egy háztartásban élők esetén a 65000 forintot, egyedülállóknak esetén a 75000 forintot meghaladó jövedelmű személy részére is, illetőleg egy évben többször is engedélyezheti egyszeri segély méltányosságából történő kifizetését azzal, hogy az engedélyezett segély összege nem haladhatja meg az öregségi nyugdíj jogszabályban meghatározott - az évközi emelésekkel növelt - legkisebb összegének háromszorosát. (Korm. R. 72/B. § 20. bekezdés)

A méltányossági jogkörben - a kivételes nyugellátás megállapítása, a kivételes nyugellátás-emelés és az egyszeri segély engedélyezése, valamint a tartozás mérséklése, elengedése, illetőleg a fizetési könnyítés engedélyezése tárgyában - hozott döntéssel szemben jogorvoslatnak helye nincs (Tny. 95. 4. bekezdés).

---

20 Jövedelem: elismert költségekkel és a befizetési kötelezettséggel csökkentett, a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerint meghatározott, belföldről vagy külföldről származó vagyoni érték (bevétel) ideértve a jövedelemként figyelembe nem vett bevételt, és az adómentes jövedelmet is, illetve az a bevétel, amely után az egyszerűsített vállalkozói adóról, illetve az egyszerűsített közteherviselési hozzájárulásról szóló törvény szerint adót, illetve hozzájárulást kell fizetni. Nem minősül jövedelemnek a temetési segély, az alkalmanként adott átmeneti segély, a lakásfenntartási támogatás, az adósságcsökkentési támogatás, a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény alapján járó pénzbeli támogatás, a kiegészítő gyermekvédelmi támogatás alapján járó pótlék, a nevelőszülők számára fizetett nevelési díj és külön ellátmány, az anyasági támogatás, a személyes gondoskodásért fizetendő személyi térítési díj megállapítása kivételével a súlyos mozgáskorlátozott személyek pénzbeli közlekedési kedvezményei, a vakok személyi járadéka és a fogyatékosági támogatás, a fogadó szervezet által az önkéntesnek külön törvény alapján biztosított juttatás, annak az alkalmi munkavállalói könyvvel történő foglalkoztatásnak a havi ellenértéke, amely a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló legkisebb munkabérének (minimálbér) 50%-át nem haladja meg, a házi segítségnyújtás keretében társadalmi gondozásért kapott tiszteletdíj, az energiafelhasználáshoz nyújtott támogatás. (Szt. 4. § 1. bekezdés a. pont)